

Zangactiviteit tijdens twee bezoeken aan het Hasbruch.

Ik heb de gewoonte om tijdens excursies alle zingende individuen die ik hoor te noteren. Dat kost wel enige inspanning, maar het levert leuke gegevens op. Zo kun je bijvoorbeeld de ontwikkeling van de zang in de loop van het seizoen volgen als je vaker in hetzelfde terrein komt, daarenboven kun je goed de zangvogelstand van verschillende biotopen vergelijken.

Op 19 april van dit jaar was ik al in het Hasbruch geweest en zodoende kunnen we de waarnemingen van deze dag vergelijken met die tijdens de Avifauna excursie op 24 april. Op 19 april noteerde ik de zingende mannetjes apart voor de perioden 10-13 en 13-14 uur, op 24 april voor de perioden 8.15-10, 10-12.30 en 13-15.30 uur. Ik heb alleen de vogels opgeschreven die ikzelf hoorde. Het weer was op beide dagen vergelijkbaar, op beide ochtenden was de hemel bewolkt met een koude noordenwind, welke op 24 april iets harder was dan op 19 april. Op 19 april kwam het zonnetje door omstreeks 12.30, op 24 april pas omstreeks 14.00 uur.

In tabel 1 zijn de totaal aantallen mannetjes vermeld, die op beide dagen over de hele waarnemingsperiode zijn gehoord. Soorten waarvan maar enkele individuen werden gehoord, of waarvan de zang moeilijk is te definiëren zijn weggelaten. Het betreft de Spechten, Zwarte Mees, Matkopmees, Glanskopmees, Boomkruiper, Goudvink en Geelgors. Bij de interpretatie van de tabel gaat het niet zo zeer om de absolute aantallen vogels, die op beide dagen gehoord zijn, maar meer om de onderlinge verhoudingen.

De duiven waren op 24 april veel minder actief dan op 19 april. De Houtduif liet zich toen helemaal niet horen en de Holenduif nauwelijks, terwijl deze laatste wel regelmatig werd gezien. De Boomklever was eveneens op 24 april duidelijk minder zanglustig. Misschien dat de hardere wind op 24 april hiervan de oorzaak was. Daarentegen werd de Fitis op 24 april veel vaker gehoord. Dit is begrijpelijk omdat deze soort in deze periode nog volop bezig is terug te keren. Hetzelfde geldt voor de Bonte Vliegenvanger en Zwartkop. Beide soorten werden op 19 april nog niet gehoord, hoewel er toen wel een

Bonte Vliegenvanger werd gezien. De eerste Boompiepers waren pas teruggekeerd, er werden op 24 april twee exemplaren gezien maar die zongen niet. Andere vogels die wel in het Hasbruch broeden, waren helemaal nog niet teruggekeerd zoals Koekoek, Gekraagde Roodstaart, Tuinfluiter, Grauwe Vliegenvanger en Wielewaal.

In tabel 2 worden de zes talrijkste zangers op beide dagen vergeleken. Daarvoor zijn de gemiddelde aantallen zingende mannetjes per uur uitgerekend over dezelfde periode van de dag 10-15.30 uur. Op beide dagen zijn Vink en Roodborst respectievelijk no 1 en 2. Het aantal zingende exemplaren dat van beide soorten werd gehoord, was op beide dagen ongeveer gelijk. De Roodborst was vooral talrijk in de ondergroei van het oerbosgedeelte. De Tjiftjaf zong op beide dagen even vaak evenals de Koolmees. De Winterkoning zong iets meer op 24 april en, zoals reeds gezegd, was de Fitis op 24 april veel talrijker, terwijl de Boomklever juist minder vaak zong.

Op 24 april werd het vanaf ongeveer 14 uur merkbaar warmer toen de zon doorbrak. Dit had een duidelijke opleving van de zang tengevolge, dit merkte ik omdat ik veel meer turfstreepjes moest zetten. Toen ik mijn excursiegenoten hierop opmerkzaam maakte wilde niemand mij geloven. Ze dachten juist dat de zang was afgenomen. Zelf was ik verbaasd dat het verschil nog zo groot was toen ik het gemiddelde aantal zingende mannetjes per uur uitrekende voor en na het doorbreken van de zon (tabel 3). Waarschijnlijk treedt er bij de excursiegangers na verloop van tijd een soort gehoorvermoeiheid op waardoor zingende vogels niet meer zo zeer worden opgemerkt.

J.B.Hulscher.

Table 1. Totaal aantal waargenomen zingende mannetjes.

	19 april 1982 10-14.40 uur	24 april 1982 8.15-15.30 uur
Holenduif	12	2
Houtduif	8	-
Winterkoning	28	55
Heggemus	7	9
Grote Lijster	3	12
Zanglijster	2	4
Merel	9	5
Roodborst	46	68
Zwartkop	-	3
Fitis	8	50
Tjiftjaf	33	45
Bonte Vliegenvanger	-	8
Koolmees	32	27
Pimpelmees	9	17
Boomklever	25	14
Vink	57	88
Spreeuw	6	24

Tabel 2. De zes topzangers op beide dagen.

gemiddeld aantal zingende mannetjes per uur over de periode 10-15 uur
(volgorde-nummers in afnemende mate van talrijkheid).

	19 april	24 april
Vink	12.2 (1)	12.6 (1)
Roodborst	9.9 (2)	11.8 (2)
Tjiftjaf	7.1 (3)	7.0 (5)
Koolmees	6.9 (4)	7.8 (6)
Winterkoning	6.0 (5)	8.2 (3)
Boomklever	5.4 (6)	3.8 (9)
Fitis	1.7 (9)	7.8 (4)

Tabel 3. Gemiddeld aantal zingende mannetjes per uur over de ochtend- en middagperiode op 24 april. De zon brak door omstreeks 14.00 uur, waarna het ook warmer werd.

	8.15-12.30 uur	13-13.30 uur
Winterkoning	7.3	9.6
Roodborst	4.9	18.8
Fitis	4.7	12.0
Tjiftjaf	4.0	11.2
Koolmees	3.5	4.8
Pimpelmees	2.8	2.0
Boomklever	2.8	0.8
Vink	9.6	18.8
Spreeuw	3.8	3.2